

Stanovisko Evropského výboru regionů – Evropská spolupráce v oblasti mládeže (2010–2018)

(2016/C 120/06)

Zpravodaj: Csaba BORBOLY (RO/ELS), předseda rady župy Harghita**Odkaz:** sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Předloha společné zprávy Rady a Komise za rok 2015 o provádění obnoveného rámce evropské spolupráce v oblasti mládeže (2010–2018)

COM(2015) 429 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

1. vítá, že Komise uznala důležitost toho, aby byla v oblasti mládeže posílena tvorba politiky založené na průkazných údajích a faktech a aby byly co nejučinněji koordinovány zdroje a úsilí Evropské unie, regionů a členských států v zájmu dosažení cílů politiky zaměřené na mládež;
2. obzvláště oceňuje přístup Komise, která považuje za nezbytné reagovat v rámci evropské spolupráce v oblasti mládeže na období 2016–2018 odpovídajícím uzpůsobením politiky co nejrychleji na nové výzvy, jako je začleňování mladých uprchlíků nebo šíření extremismu mezi mladými lidmi;
3. v této souvislosti výslovně vítá přínos rámce EU pro evropskou spolupráci v oblasti mládeže (2010–2018) spočívající ve zlepšení spolupráce mezi členskými státy EU a jejich místními a regionálními orgány a v poskytnutí a rozšíření příležitostí a výhod projektu evropské integrace pro mladé lidi. Proto vyzývá Komisi, aby rámec doplnila a rozpracovala i na období po roce 2018;
4. zdůrazňuje, že k hlavním cílům politiky v oblasti mládeže by i v budoucnu mělo patřit zajištění rovných příležitostí, podpora sociálního začleňování mladých lidí a zvyšování jejich konkurenceschopnosti na trhu práce a současně podpora aktivního občanství (účasti mládeže), intenzivnější práce s mládeží, nediskriminace a mezikulturního porozumění;
5. vyjadřuje však znepokojení nad tím, že se Komise v souvislosti s politikou v oblasti mládeže nezmiňuje o úloze místních a regionálních orgánů, ačkoli je naprosto jasné, že ve většině členských států – pokud mají vnitrostátní politiku v oblasti mládeže – mají místní a regionální orgány tuto oblast v různé míře na starosti;
6. oceňuje práci, kterou odvádí Eurostat za účelem vytvoření a koordinace souborů údajů, jež se týkají řady faktorů souvisejících s mládeží;
7. vyzývá Komisi, aby systematicky posuzovala územní dopad politiky v oblasti mládeže na nižší než národní úrovni (přínejmenším na úrovni NUTS 2). V zájmu dalšího posílení pozice regionů při provádění strategie EU pro mládež považuje za nezbytné, aby byly v rámci otevřené metody koordinace mezi členskými státy EU vypracovány měřitelné ukazatele a konkrétní akční plány týkající se mládeže, do nichž budou zapojeny všechny úrovně správy, a aby byla navázána pevná partnerství mezi organizacemi mládeže a veřejnými orgány;

8. na základě konzultace zúčastněných stran se domnívá, že i když jsou program Erasmus+ a systém záruk pro mladé lidi velmi důležitými nástroji pro dosažení strategických cílů, problémy jsou mnohem složitější a EU již dnes v oblasti mládeže vyvíjí činnost, která dalece přesahuje tyto dva sice a priori účinné nástroje, které jsou však nedostatečné, neboť systém záruk pro mladé lidi zatím není řádně uplatňován. Zejména v případě zranitelných mladých lidí je jednoznačně potřeba zavádět iniciativy na podporu mladých lidí, jimž končí pobyt v zařízení ústavní výchovy a kteří se v 18 letech mohou ocitnout bez jakéhokoli dohledu, který by jim pomohl v jejich přechodu do dospělosti. Výbor proto poukazuje na to, že je potřeba vhodnou formou zpřístupnit další informace související s výsledky politiky v oblasti mládeže, zejména pokud jde o otázky, jako je mj. nezaměstnanost mladých lidí a sociální začleňování. To by také pomohlo určit, zda by nebylo vhodné poskytnout specifickou pomoc z evropských strukturálních a investičních fondů, a to již v tomto programovém období. Vzhledem ke složitosti a závažnosti aktuálních výzev by politika v oblasti mládeže měla být průřezově začleněna do všech politik EU, neboť tyto politiky mohou nejen usilovat o nalezení řešení palčivých problémů mladých lidí, ale mohou se také stát východiskem k povzbuzení nového hospodářského růstu. Znovuobjevení hodnot vlastních tradic a řemesel může navíc představovat nové pracovní příležitosti. Musí se také ještě vynaložit velké úsilí na podporu výměny osvědčených postupů týkajících se účasti mládeže a práce s mládeží mezi členskými státy a místními a regionálními orgány. Kromě toho by se ekonomické argumenty pro vzdělávání a odbornou přípravu, o nichž se diskutovalo na zasedání Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport konaném dne 12. prosince 2014⁽¹⁾ v rámci přezkumu strategie Evropa 2020 v polovině období, nyní měly promítnout do konkrétních investic do vzdělávání jako součásti dlouhodobých programů EU pro mládež a růst;

9. vítá skutečnost, že Komise zlepšila zveřejňování informací pro mladé lidi, kteří hledají práci, prostřednictvím systému EURES pro výměnu informací o nabídce pracovních míst a že zahájila iniciativu „Tvoje první práce přes EURES“ na podporu mladých lidí při hledání zaměstnání v zahraničí a podnikla konkrétní kroky k provedení požadavku, který byl formulován v doporučení Rady týkajícím se rámce pro kvalitu stáží, a sice aby byl portál EURES rozšířen i na stáže. Vyzývá členské státy, aby možnost, které jim tyto nástroje dávají, využívaly ve větší míře;

10. bere se znepokojením na vědomí, že slabne přímá politická aktivita mladých lidí (zejména ve formě volební účasti) a ve srovnání se staršími generacemi je nižší. Současně ale vítá zájem mnoha mladých lidí stát se aktivními členy svých místních komunit tím, že se zapojují do organizací, využívají internetové nástroje (sociální média) a vykonávají dobrovolnou činnost. Proto je třeba uvítat, že Komise a členské státy chtějí využívat nových forem účasti na demokratických procesech a přístupu k politickému rozhodování v rámci strategie EU pro mládež. Rovněž je třeba mladé lidi více informovat o jejich právu navrhnout a podporovat evropské občanské iniciativy;

11. doporučuje, aby Komise za přísného respektování odpovědnosti členských států za obsah výuky a organizaci jejich vzdělávacích systémů přezkoumala osvědčené postupy členských států a regionů, pokud jde o předávání znalostí v oblasti politiky a o snížení minimální věkové hranice pro účast ve volbách, a zejména přímý nebo nepřímý vliv těchto dvou faktorů na angažovanost mladých lidí v politickém životě a jejich ochotu se zapojit. Komise by se poté měla o výsledky tohoto průzkumu podělit s členskými státy a regiony;

12. připisuje obzvláště velký význam mládežnickým a sportovním organizacím, které působí ve formálním rámci a v rámci mimoškolního neformálního a informálního vzdělávání k aktivnímu občanství, protože velkou měrou přispívají k rozvoji participačních dovedností mladých lidí a zlepšení kvality rozhodovacích postupů. Domnívá se proto, že je třeba tyto organizace podporovat;

13. zdůrazňuje rovněž, že je třeba identifikovat a jasněji poukazovat na nestrukturované komunity mladých lidí, jejichž počty stále rostou, a to i díky odpovědnému využívání sociálních médií. V těchto komunitách jsou často mladí lidé, kteří se nesnadno dostávají k příležitostem a nemají prostředky k tomu, aby navázaly kontakt s orgány;

14. souhlasí s tím, že je důležitá kvalitní práce s mládeží a že je nutné rozvíjet její schopnost reagovat na sociální, behaviorální a technologické změny. V této souvislosti je při práci s mládeží rovněž třeba dále podporovat uznávání a zviditelnění neformálního a informálního učení;

⁽¹⁾ Tisková zpráva z 3358. zasedání Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport <http://www.consilium.europa.eu/en/workarea/downloadAsset.aspx?id=40802190967>.

15. vyjadřuje znepokojení nad tím, že v oblasti práce s mládeží, jež je v mnohých členských státech rovněž obecně v pravomoci místních orgánů, došlo v celé Evropě k rozpočtovým škrtnutím. Rostoucí podíl mladých lidí, kteří jsou ohroženi chudobou nebo vyloučením, a také zdraví škodlivé způsoby chování, jež jsou mezi mladými lidmi stále více rozšířené, a s nimi spojená míra úmrtnosti mladých lidí by však naopak vyžadovaly posílení této činnosti. Zejména je nutné podporovat pozitivní životní styl, který umožní omezit užívání omamných látek, nadměrnou konzumaci alkoholických nápojů, kouření a obezitu, a to mj. podporou fyzické aktivity. Zároveň je důležité navrhnout aktivní politiky, jež mladým lidem – ať už sdruženým v organizacích nebo jednotlivcům – poskytnou možnost osobního a profesního rozvoje, aby byli schopni vytvářet nové formy sociálních vztahů (bílá kniha z roku 2001 o evropské mládeži);

16. v reakci na současnou migrační krizi a v souvislosti s Evropským programem pro migraci požaduje, aby byly místním a regionálním orgánům přímo zpřístupněny finanční zdroje, které by jim umožnily plnit jejich povinnosti, pokud jde o migraci a integraci;

17. domnívá se, že migrace mladých lidí z chudších evropských regionů nebo z regionů, jež byly nejhůře zasaženy hospodářskou krizí, narušuje územní a sociální soudržnost a způsobuje vážné demografické problémy. Výbor zdůrazňuje, že v zájmu podpory růstu a vytváření pracovních míst v těchto regionech, což má zásadní význam pro to, aby se zamezilo odchodu mladých lidí a s tím spojenému odlivu mozků, je mimo jiné nutné podporovat prostřednictvím zvláštních opatření financovaných z ESI fondů partnerství mezi regiony a přímá místní a regionální opatření;

18. domnívá se, že významným nástrojem je výměna osvědčených postupů v oblasti průřezové spolupráce za účelem podpory mladých lidí, neboť členskými státy, místními a regionálními orgány i zástupci mládeže umožňuje se od sebe navzájem učit. Iniciativy, jako je Evropsko-středomořská platforma mládeže a Evropské fórum mládeže, navíc podporují dialog v oblastech, jako jsou např. podpora celoživotního učení, evropská mobilita, politiky vzdělávání a zaměstnanosti a rovné příležitosti mužů a žen;

19. navrhuje, aby byl vypracován jakýsi základní balíček, který by všechny členské státy měly, pokud možno, mladým lidem zaručit. Tento balíček by mohl být zaměřen na širokopásmové internetové připojení, možnost ovládnout v rámci státního vzdělávacího systému druhý cizí jazyk nejméně na úrovni B2, profesní orientaci a celoživotní poradenství, možnost odpovídajícího zapojení do dobrovolné činnosti, podporu přípravy na první zaměstnání a flexibilní a dostupné způsoby financování, které by umožnily absolvovat studia zajišťující pracovní uplatnění. Současně vyzývá Evropskou komisi, aby pro všechny mladé lidi v EU, kteří mají zájem o vyučení, zajistila učňovská místa a také to, že budou mít zaručeno získání minimálních kvalifikací a dovedností, jež by byly uznávány a potvrzovány ve všech členských státech, čímž se jim umožní přístup a dosažení minimální úrovně vzdělání, jež bude spojena s příslušnou úrovní odpovídajících kvalifikací, a aby tyto dovednosti byly podpořeny odpovídajícím potvrzením, jež uzná přidanou hodnotu činnosti, kterou mladí lidé vykonávají v neformálním rámci;

20. konstatuje, že je nezbytné provést v různých evropských regionech studie s cílem získat větší přehled, pokud jde o situaci mladých lidí v oblasti bydlení a obyvatelnosti příbytků. V této oblasti je totiž obzvlášť nutné vyměňovat si osvědčené postupy a vypracovávat akční plány na místní úrovni, a to vzhledem k tomu, že v mnoha regionech je nabídka ubytování nadměrná, zatímco v některých regionech nezaručuje kvalita bytového fondu mladým lidem přiměřené podmínky a v jiných regionech jsou mladí lidé vyloučeni kvůli extrémně vysokým cenám. Bylo by tedy dobré vypracovat na základě vhodných údajů náležité akční plány s cílem zvýšit dostupnost dobrých podmínek v oblasti bydlení pro mladé lidi. Navrhuje zejména, aby byla mladým lidem vyhrazena určitá část obecních bytů, aby se podněcovaly formy solidárního sousedství a soužití mezi soběstačnými seniory a mladými lidmi a aby se podporovalo pořízení obydlí na půjčku se zvýhodněnou sazbou pro mladé lidi;

21. zdůrazňuje, že v oblasti politiky zaměřené na mládež je třeba určit, jak reagovat na výzvy, jako je otázka sladování dovedností s potřebami zaměstnavatelů a s výrobními a územními potřebami – a to rovněž v kontextu snižování vysoké míry nezaměstnanosti mladých lidí –, otázka rovných příležitostí pro mladé lidi žijící v malých sídlech, která se nacházejí v okrajových, nejvzdálenějších, ostrovních či venkovských oblastech a potýkají se s demografickými problémy, nebo podpora iniciativ pro odborné vzdělávání, přizpůsobených regionálním specifikům a konkrétním schopnostem, a s tím související výměna osvědčených postupů a také opětovné docenění významu manuálních povolání. Zdůrazňuje, že sladování dovedností s potřebami zaměstnavatelů je významným faktorem v nezaměstnanosti mladých lidí a v dalším rozvoji jejich kariérních možností. Domnívá se, že je třeba zavést postupy, které zajistí uznávání a certifikaci dovedností, které mladí lidé získávají v průběhu neformálního vzdělávání a dobrovolné činnosti, aby jich mohli využít při začleňování do pracovního procesu. Vyzývá k tomu, aby těmto záležitostem byla věnována i nadále pozornost a aby se apelovalo na sociální odpovědnost podniků, aby se vcítily do situace mladých lidí, kteří jsou nejen pracovní silou v současnosti a v budoucnosti, ale také potenciálními zákazníky pro jejich služby či produkty;

22. domnívá se, že politika v oblasti mládeže – na úrovni členských států i na místní a regionální úrovni – musí i nadále věnovat zvláštní pozornost takovým otázkám, jako je podpora základních hodnot křesťanské Evropy, diskriminace mladých lidí na základě pohlaví, genderových důvodů, rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení a sexuální orientace, a koncipování opatření, která je v tomto ohledu nutné přijmout, a to i co se týče specifických problémů mladých lidí, kteří jsou příslušníky národnostních a etnických menšin;

23. vyzývá dotčené regionální a místní orgány, aby při současném respektování vnitrostátních právních předpisů a evropských zásad učinily vše pro to, aby zůstala zachována vzdělávací zařízení, v nichž probíhá výuka v mateřském jazyce národnostních či jazykových menšin, a aby byla zakládána nová zařízení tohoto druhu. Žádá členské státy, aby mladým lidem z jazykových a národnostních menšin vzhledem k jejich zvláštní situaci v oblasti vzdělávání nabídly takové možnosti vzdělávání, díky nimž si řádně osvojí úřední jazyk dané země, a to v souladu se zásadami mnohojazyčnosti a nediskriminace;

24. považuje za prvořadé, aby byl neodkladně zaveden akční plán proti rostoucímu výskytu genderově podmíněného násilí mezi mládeží, jenž by zohlednil význam účinného společného vzdělávání ve všech zemích EU;

25. poukazuje na to, že mladí lidé mají pouze omezený přístup k finančním prostředkům nezbytným pro to, aby mohli rozvíjet vlastní podniky, platit si bydlení nebo dále studovat. Považuje proto za důležité, aby místní a regionální orgány hledaly lokální řešení, která by mohla přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti daného regionu a zároveň výrazně posílit rovnost příležitostí mladých lidí;

26. zdůrazňuje proto, že je nutné povzbuzovat formy a prostory, které pro shromažďování mladých lidí dávají k dispozici místní subjekty mj. spolu se soukromými subjekty a které vyhovují potřebám dotčených cílových skupin mladých lidí, a přeměnit je v příležitosti pro budoucí zaměstnatelnost, zkoušení podnikatelských dovedností a rozvoj aktivní účasti;

27. vyzývá Komisi a členské státy, aby ověřily, zda se mladým lidem v otázkách pracovního práva, předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, jakož i předpisů upravujících dobrovolnictví dostává odpovídajících informací a nezbytné ochrany, a to tehdy, pokud vykonávají profesní nebo dobrovolnou činnost nebo stáž v zemi pobytu nebo v jiném členském státě, než mají obvyklé bydliště. Proto navrhuje, aby byli podporováni v rámci již existujících sítí, jako jsou Europe Direct, Eurodesk a Eures, a ze strany místních orgánů jakožto klíčových podporovatelů politik v oblasti mládeže v praxi;

28. zdůrazňuje, že k ochraně mladých lidí vykonávajících dobrovolnou činnost nebo aktivních na trhu práce je třeba přistupovat s velkou opatrností, a vyzývá regiony, aby prozkoumaly možnosti spolupráce v tomto ohledu v oblasti vzájemného učení a výměny osvědčených postupů. Zdůrazňuje rovněž, že je nutné posílit sociální a občanské hodnoty dobrovolné činnosti jako v případě civilní služby pro mladé lidi;

29. považuje za vhodné posoudit jednak to, jak mohou nové sociální a komunitní hodnoty, jež v současnosti vznikají – jako je povědomí o otázkách životního prostředí, pokud jde o udržitelnou a energeticky účinnou výrobu, zapojení na místní úrovni, pomoc osobám v obtížné životní situaci a opětovné docenění významu řemeslných činností –, podpořit účast a úspěšnou integraci mladých lidí ve společnosti, a jednak to, jak prosazovat a podporovat zásadní úlohu rodiny jakožto hlavní opory pro sociální a ekonomický růst jednotlivce. Doporučuje, aby byla rodina provázána s novými cíli v oblasti udržitelného rozvoje (OSN) a byla v nich zmíněna. Podpůrná opatření se týkají jak původních, tak nových i vznikajících rodin. Opatření se týkají ochrany rodiny a podpory zakládání rodiny a rodičovství, zejména v regionech, jež se potýkají s demografickými problémy;

30. převážně venkovské regiony musí věnovat zvláštní pozornost své mladé populaci, která je skutečným strategickým aktivem těchto území, a musí usnadnit jejich udržení ve venkovském prostředí, posílit jejich možnost nadále žít v těchto obcích, které jsou někdy velmi malé, zajistit pokud možno kontinuitu zemědělské činnosti v této oblasti pomocí tradičních zemědělských postupů a odpovídající odborné přípravy, které jsou šetrné k životnímu prostředí a udržitelnému hospodářství, a tyto postupy musí zůstat finančně proveditelné a rentabilní;

31. domnívá se, že izolované kroky ze strany různých členských států v rámci politiky v oblasti mládeže nejsou vždy dostatečné a jejich koordinace je často pouze nahodilá. V této souvislosti podporuje návrh, aby bylo na evropské úrovni vyvinuto větší úsilí a bylo přijato více opatření s cílem zlepšit koordinaci, provést harmonizaci a využít příležitostí pro součinnost, zejména vzhledem k tomu, že mladí lidé jsou více otevření mobilitě a migraci. Zdůrazňuje, že v revidované politice v oblasti mládeže by měla být jasně uvedena klíčová úloha místních a regionálních orgánů;

32. považuje za nezbytné posílit úlohu mladých lidí v demokratických procesech, aby mohli vyjádřit svůj názor. K dosažení tohoto cíle je potřeba podporovat dialog mezi mladými lidmi na základě zapojení občanské společnosti, zejména mládežnických organizací, místních orgánů – a to jak individuálně, tak v rámci sdružení –, neformálních skupin, informačních center Europe Direct, která mohou přispět ke zpětné vazbě mezi mladými lidmi a institucemi, a nevládních organizací, které vždy představují tu část obyvatelstva, jež je nejvíce otevřena změnám a sociálním inovacím a je schopna stimulovat obnovu celé společnosti. Právě z tohoto důvodu vyzdvihuje, že je důležité rozšířit strukturovaný dialog, a schvaluje nová opatření, jež Komise v této oblasti plánuje, co se týče posílení možností zapojení mladých lidí obecně, ale i organizací, které je zastupují. Zdůrazňuje rovněž, že pro dosažení těchto cílů může být užitečné stanovit strukturované směry činnosti, podobně jako v případě záruky pro mladé lidi prostřednictvím Iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí;

33. vyzdvihuje, že je důležité rozšířit strukturovaný dialog, a schvaluje nová opatření, jež Komise v této oblasti plánuje, co se týče posílení možností zapojení mladých lidí obecně, ale i organizací, které je zastupují. Poukazuje na to, že při koncipování strukturovaného dialogu požadují zejména mladí lidé kritéria kvality, která musí být při dialogu co nejvíce zohledněna. K nim patří mj. „rovnoprávný“ partnerský dialog a dostatek času. Mladí lidé by měli být na různých politických úrovních zapojeni do utváření postojů v co možná největším počtu oblastí politiky. Regionální hledisko účasti mládeže ve formě strukturovaného dialogu by mohlo být posíleno zejména v Iniciativě na podporu zaměstnanosti mladých lidí;

34. považuje za důležité podporovat začlenění mladých lidí se zdravotním postižením a vytvořit pro ně skutečně rovný přístup k příležitostem, které poskytují členské státy a regiony;

35. zdůrazňuje, že je nutné klást v politikách EU a členských států důraz na začlenění mládeže z ohrožených skupin, jako je NEET (mladí lidé, kteří nejsou zaměstnáni, ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy), a mladých lidí z přistěhovaleckého prostředí, u kterých je pravděpodobnější, že se do této kategorie dostanou;

36. domnívá se, že – i vzhledem k mimořádně vážné teroristické hrozbě, jíž Evropa v současnosti čelí, a k politické a náboženské radikalizaci, která se mezi mladými lidmi bohužel šíří – je v souladu s bezpečnostním programem EU v prvé řadě nutné posílit zapojení a důvěru v instituce a zaručit mladým lidem právo na život v pluralitní společnosti založené na evropských demokratických hodnotách, zásadách právního státu a základních právech, aby se tak předešlo násilí, radikalizaci a extremismu;

37. doporučuje evropským místním a regionálním orgánům, aby s přihlédnutím k politice EU a členských států v oblasti mládeže vypracovaly takové místní a regionální strategie, které se budou jednoznačně zabývat specifickými problémy a příležitostmi mladých lidí, a aby se při přípravě těchto plánů zajistilo posílení možností vzájemného učení a aby se zároveň zabezpečilo co největší zapojení cílové skupiny, tj. mladých lidí do koncipování, provádění a hodnocení těchto plánů a aby se podporovalo vzájemné učení. Výbor rovněž zdůrazňuje, že všechny strategie a politiky v oblasti mládeže musí zahrnovat horizontální opatření zaměřená na boj proti diskriminaci na základě pohlaví, genderových důvodů, rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení a sexuální orientace;

38. vyzývá Evropskou komisi, aby prosazovala a podporovala politiky vedoucí k rozvoji podnikání mladých lidí v kulturním a tvůrčím odvětví, aby se tak vytvářela pracovní místa a účinně se zareagovalo na potřeby všech mladých lidí, kteří chtějí proměnit své záliby v profese v kulturním odvětví.

V Bruselu dne 11. února 2016.

předseda
Evropského výboru regionů

Markku MARKKULA